

Schepen Verbranden 2, 2010
acrylic, inkt en olieverf op doek, 130 x 150 cm
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

Schepen verbranden

Roel Arkesteijn

De tentoonstelling van recent werk van Ellen De Meutter (Merksem, 1981) in Museum Dhondt-Dhaenens vormt haar eerste museumsolo ooit en is ongetwijfeld haar grootste presentatie tot nu toe. Alleen al om deze reden betekent de tentoonstelling een mijlpaal in haar betrekkelijk prille artistieke carrière. De eerste schilderijen die zij halverwege het eerste decennium van deze eeuw naar buiten bracht, kenmerken zich door een dromerige atmosfeer, een eenvoudige beeldopbouw, tuimelende perspectieven en een giftig palet van fluorkleuren. Het zijn tamelijk waterige, transparant geschilderde doeken met existentiële onderwerpen, waarin figuratie en abstractie elkaar afwisselen. Terwijl zij nog studeerde aan de Sint-Lucas Hogeschool in Antwerpen, won De Meutter in 2005 *Het Jong*: een stimuleringsprijs voor beginnende kunstenaars. Tijdens een daarop aansluitende presentatie van een van haar schilderijen in het café van het MuHKA werd zij opgemerkt door de Antwerpse galerist Tim Van Laere. Hij bezorgde haar in 2006 haar eerste solo in zijn galerie. Spoedig volgde ook de Roberts & Tilton Gallery in Los Angeles, waar zij in 2007 debuteerde met de expositie *Secrets & Lies*. Die tentoonstelling markeerde een overgang in haar werk naar minder overzichtelijke, meer expressionistische voorstellingen waarin de penseelstreek een belangrijker rol ging spelen. Opmerkelijk aan het werk van Ellen De Meutter van de laatste jaren zijn onder meer de schilderkunstige kwaliteiten. De doeken tonen een grote variatie in de verfbehandeling en de afwisseling van transparante en pasteuze verfooppervlakken. De tentoonstelling in Museum Dhondt Dhaenens is zowel te beschouwen als een voorlopige bekroning van het werk dat zij de laatste vijf jaar ontwikkelde, als het begin van een nieuwe fase.

Ellen De Meutter maakt werk dat autobiografisch georiënteerd is zonder navelstaardig te zijn. Al haar werk is losjes gebaseerd op herinneringen aan haar jeugd. De teksten die in verschillende schilderijen verschijnen,

spreeken wat dat betreft boekdelen: 'Growing up', 'Learning from life', 'Get over yourself'. De werken verhalen niet alleen over moeilijke ervaringen, maar tegelijk ook over het terug verlangen naar een episode uit het leven die onherroepelijk afgesloten is. Ze werpen de vraag op of het nog mogelijk is om met de verwonderde blik van het kind naar de werkelijkheid te kijken. Er is een aanstekelijk plezier aanwezig in haar werk, dat gepaard gaat met een tegendraadse humor. De Meutter maakt geen gebruik van bestaand materiaal als contemporaine foto's, maar construeert mentale voorstellingen uit haar verbeelding. Haar schilderijen ontstaan veelal direct op het doek. Soms worden ze vooraf gegaan door tamelijk spontane, zelden geëxposeerde tekeningen. Hoewel De Meutters schilderijen zijn te beschouwen als groeipijnen omgezet in verf, is de toon van haar werk opvallend lichtvoetig. Met instemming haalt zij de Italiaanse schrijver Italo Calvino aan, die poneerde dat de zwaarte van het leven en de werkelijkheid die ons omringt, diepte krijgen door haar de spiegel van de lichtheid voor te houden – niet door haar rechtstreeks in de ogen te kijken. Het

A room of one's own, 2010
acrylic, inkt en olieverf op doek, 100 x 80 cm
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

zijn ontregelende beelden in een tekenachtig, haast cartoonesk handschrift die De Meutter construeert.

Haar schilderijen tonen geen sluitende vertellingen, maar zijn eerder op te vatten als rebussen of *story-boards*. Hoewel de setting van de meeste werken op het eerste gezicht paradijselijk oogt, ligt onheil telkens op de loer. Melancholie en humor wisselen elkaar er af. In verschillende recente schilderijen is een figuur in bed te zien, vaak omringd door wat droombeelden en herinneringen lijken te zijn. Een naakte figuur, op de rug gezien – een van de vele verhaspelde zelfportretten van de kunstenaar in de tentoonstelling – houdt een gewond vosje vast. Een ander schilderij toont een boslandschap – aan de voeten van de bomen staan figuren te lezen. Verschillende zeegezichten roepen het werk van Caspar David Friedrich in herinnering, die schepen schilderde die de verschillende levensfasen van de mens representeren.

De complexiteit van de beelden die De Meutter presenteert, is de laatste jaren sterk toegenomen. In de aanloop naar haar eerste museale solotentoonstelling bij Museum Dhondt-Dhaenens in Deurle en een tweede solo bij Roberts & Tilton Gallery werkte de kunstenaar in 2009 lange tijd aan het ontwikkelen van een 'beeldalfabet' in de vorm van een omvangrijke reeks kleine schilderijen. Deze kleine, vlot geschilderde doekjes tonen betrekkelijk simpele scènes of beeld-emblemen. De Meutter is altijd geïnteresseerd geweest in systemen van tekens, zoals emblemen, logo's, pictogrammen en plattegronden. Het fascineert haar hoe dergelijke tekens 'leesbaar' zijn – hoe zij instantaan betekenissen met zich meebrengen en hoe zij onderling betekenis genereren. In haar vroege werk waren kijkrichtingen, bewegingen en relaties belangrijk, die werden aangeduid met onder meer pijlen en getallen. In haar nieuwe werk introduceerde De Meutter minder eenduidige tekens en symbolisch geladen objecten, variërend van verrekijkers tot schematisch weergegeven kano's en schepen; een jeugdige alter ego; boeken; telefoons; en figuren die boomtakken torsen. Met behulp van dergelijke pictogrammen of emblemen brengt zij haar herinneringen in kaart, ontwikkelt zij een persoonlijk geladen iconografie en sugereert zij verhalen. In de tentoonstelling in Deurle voegde De Meutter kleine schilderijen uit haar 'alfabet' samen tot thematisch sa-

How many roads?, 2010
acrylic, inkt en olieverf op doek, 130 x 280 cm
Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

menhangende reeksen. Tegelijk presenteerde zij recente doeken met voor haar ongebruikelijk grote formaten, waarin zij op soortgelijke manier verschillende onderdelen uit dit alfabet aaneen rijgt tot 'syllaben' en 'zinnen'. Het vormt een nieuwe ontwikkeling binnen haar werk dat zij zoals in cartoons verschillende beeldlagen binnen één schilderij combineert. Op *How Many Roads* (2010), bijvoorbeeld, brengt zij beelden uit haar alfabet samen met een motief uit haar vroege schilderij *Kano's*. In *Groot oog* (2010), een werk dat zowel in horizontale als in verticale richting symmetrisch is, lijkt de hele tentoonstelling samengebal. Het vormt een *remix* van motieven uit verschillende schilderijen. Vanuit haar interesse in de organisatie van het beeldvlak, bezit De Meutter een voorliefde voor cartoons, net zo goed als voor Japanse houtsn-

den, outsiderkunst en het werk van kunstenaars als Öyvind Fahlström, William Copley, Alighiero Boetti en David Wojnarowicz. Met de verrassende perspectieven die zij zo creëert, doorbreekt zij het illusoire karakter en benadrukt zij de mentale dimensie van de schilderijen. Het zijn stuk voor stuk ritmische voorstellingen die zij schildert, met een staccato aan beeldelementen en syncoperende kleuren.

De overgave waarmee De Meutter aan haar oeuvre en een persoonlijke iconografie voortbouwt, houdt ongetwijfeld verband met het belang dat zij toekent aan de kunst. Hoewel zij zelf de eerste is om op de loer liggende pretentie of beladenheid te relativeren, is zij telkens geïnteresseerd in de zalvende, onheil bezwerende kracht van de kunst. In een kunst die zich verzet tegen amnesie,

die mogelijkheden biedt om in het reine te komen met het verleden, en kennis over het eigen bestaan te verwerven. Met haar schilderijen met repeterende beeldelementen prikkelt zij niet alleen de herinnering en brengt zij de menselijke existentie in kaart. Haar werk vertoont een opvallende parallel met de recente therapeutische methode EMDR, waarbij trauma's in herinnering worden groepen en behandeld door middel van horizontale oogbewegingen. Op een soortgelijke manier dwingen haar recente schilderijen die met hun grote formaten en complexe beeldopbouw moeilijk in één keer te overzien zijn de beschouwer tot dergelijke reflexen. Al dan niet helend – het resultaat zijn eigenzinnige en genereuze schilderijen waaruit een krachtig vitalisme spreekt.

Room 546, 2010, acrylic, inkt en olie verf op doek, 30 x 40 cm
 Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

Don't run away from life, 2008
 acrylic, inkt en olieverf op doek, 120 x 75 cm
 Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

Groot Oog, 2010 / Noon, 2009 / Transmitter, 2009 / Reflection, 2009 (Collection Alexander Ramselaar, Rotterdam) / Lost and Found 2, 2010 / Spiegelbeeld, 2009 / Open Windows, 2009 / The reader, 2009 / De val, 2009 / Reading Figures One, 2008 – alle werken: courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp and Roberts & Tilton, Los Angeles